

PRÍRUČKA

pre obecné rady mládeže

Aj mladí ľudia dokážu spolu veľké veci

Úvod	3
Mládež na Slovensku	4
Participácia a mládežnícka politika	6
Obecná rada mládeže	8
Čo môže obecná rada mládeže	10
5 krokov ako vytvoriť obecnú radu mládeže	11
Čo ponúkame	12
Použitá literatúra	14

Publikácia, ktorú práve držíte vo svojich rukách, vznikla ako súčasť projektu Rady mládeže Košického kraja, ktorý sme začali realizovať v roku 2014. Projekt je zameraný na zvýšenie participácie, účasti mládeže na živote vo svojej obci a meste. Publikácia je určená mladým ľuďom, lídrom mládežníckych skupín, pracovníkom občianskych združení, starostom/starostkám obcí, občianskym aktivistom a každému kto sa zaujíma o mládež na Slovensku. Náš projekt HLAS MLADÝCH bol podporený Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu cez Programy pre mládež na roky 2014 – 2020.

Na nasledujúcich stranách tejto publikácie sa dozviete ako je v súčasnosti definovaná mládež na Slovensku, čo je participácia a aké sú jej formy a hlavne nájdete v nej návod ako si založiť Obecnú radu mládeže vo svojej obci. Súčasťou sú odkazy na zaujímavé webstránky a dokumenty, ktoré sa venujú mládeži.

Rada mládeže Košického kraja je (ďalej len RMKK) demokratické, dobrovoľné, nepolitické a nestranné občianske združenie nezávislé na politických stranách a hnutiach, ktoré vzniklo na základe zákona číslo 83/1990 Zb. a pôsobí na území Košického kraja. Naším cieľom je zastupovať oprávnené záujmy neziskových organizácií, občianskych a neformálnych skupín, ktoré pracujú s deťmi a mládežou. Podporovať tak rozvoj organizácií pracujúcich s deťmi a mládežou a vytvárať podmienky pre všestranný rozvoj detí a mládeže po telesnej, duševnej a sociálnej stránke na území Košického kraja.

MLÁDEŽ NA SLOVENSKU

Mládež na Slovensku je definovaná v Zákone o podpore práce s mládežou č. 282/2008 z.z. ako skupina najmenej troch mládežníkov, pričom mládežníkom je osoba, ktorá dovŕšila vek najviac 30 rokov. V nasledujúcich niekoľkých riadkoch si viac priblížime kto je mládež a v akej situácii sa mládež na Slovensku nachádza.

Záujem o politiku sa medzi mladými ľuďmi pohybuje na úrovni 25 %, pričom hlbší záujem o politiku prejavuje iba 3 - 4 % z nich. Hoci právo byť volený je podľa Ústavy SR priznané občanom už od veku 21 rokov, zastúpenie mladých ľudí je v parlamente dlhodobo nízke. Podiel poslancov mladších ako 30 rokov predstavoval v roku 2012 len 5

ľudí z celkového počtu 150 poslancov (3,33 % všetkých poslancov NR SR). Prevažnú časť tejto skupiny tvoria mladí ľudia z vidieckeho prostredia a malých miest. Je to mládež, ktorá sa stretáva s nedostatkom príležitosti pre aktívne zapojenie sa do vecí verejných. Mládež Košického kraja citlivo vníma aktuálne dianie v spoločnosti ako sú vysoká nezamestnanosť zvlášť u mladých ľudí do 25 rokov, prejavy netolerancie medzi väčšinou a menšinou spoločnosťou. Medzi mladými pretrváva vysoká miera nespokojnosti so súčasnou situáciou v spoločnosti. No na druhej strane možnosti angažovať sa vo verejnom sektore mladi nevyužívajú dostatočne, čoho prejavom je ich nízka účasť na voľbách do Európskeho parlamentu a

Komunálnych voľbách v roku 2014.

Celková účasť na voľbách do Európskeho parlamentu v Košickom kraji bola len 11,70%. V komunálnych voľbách dosiahol kraj lepšie výsledky keď celková účasť bola 51,11%, to znamená, že každý druhý občan nevyužil svoje volebné právo. Nízky záujem cieľovej skupiny o veci verejné sa potvrdil vo voľbách do miestnej a obecnej samosprávy 2014, kedy za poslancov do mestských zastupiteľstiev kandidovalo 521 osôb z toho 55 mladých do 30 rokov.

Slovenská republika mala k 30. júnu 2013, 5 410 836 obyvateľov. Z celkového počtu obyvateľov tvorila 36,3 % mládež do 30 rokov, t.j. 1 963 986 ľudí (51,2 % mužov a 48,8 % žien). V Košickom kraji v roku 2013 žilo celkom 794 756 ľudí z toho mladých ľudí vo veku od 0 do 30 rokov bolo 318 718, čo predstavuje 40,10% obyvateľstva Košického kraja.

Z celkového počtu 254 úspešných kandidátov získalo mandát poslanca iba 9 mladých vo veku do 30 rokov, čo predstavuje 3,54% z celkového počtu.

PARTICIPÁCIA A MLÁDEŽNÍCKA POLITIKA

Slovo participácia sa dnes skloňuje v rôznych významoch. Keď sa pozrieme na participáciu mladých ľudí na živote obce alebo mesta, môžeme povedať, že participácia alebo účasť na živote komunity je konkrétne zapojenie mládeže alebo mládežníckych organizácií do verejného rozhodovania o všetkých oblastiach života mesta, ktoré sa dotýkajú kvality života mladých ľudí. V mnohých samosprávach sú zriadené mládežnícke parlamenty alebo iné poradné orgány zložené zo zástupcov mládeže a často to založením týchto orgánov aj končí. Mnohé samosprávy sú presvedčené, že vytvárajú dostatok priestoru pre iniciatívy mladých ľudí a ich participáciu. Ak chcete môžete sa otestovať, na ktorej úrovni rebrika participácie (podľa Harta) sa nachádza vaša obec či mesto.

Participácia mládeže na veciach verejných a živote spoločnosti nezahŕňa len právo voľiť a byť volený, ale aj aktivizáciu vo voľnom čase. Jej základom je právo mladých ľudí byť vypočutí a spolurozhodovať o veciach, ktoré sa ich týkajú. Aby však mladí ľudia mali odvalu a kompetencie zaujať takúto pozíciu, je potrebné ich na ňu pripraviť.

Niektoré teórie participácie sa opierajú o fakt, že k participácii je potrebné mladú generáciu viesť dlhodobo a systematicky. Najefektívnejším nástrojom je práca s mládežou, kde školení mládežnícki vedúci a pracovníci s mládežou cieľene rozvíjajú participatívne myslenie mladých ľudí prostredníctvom aktivít, iniciatív a spoluprácou so samosprávou. Jedným z modelov takéhoto prístupu je sociál-

ny model participácie, ktorý vysvetľuje, že konkrétne aktivity mladých ľudí a pre mladých ľudí musia byť súčasťou širšej platformy práce s mládežou, ktorá je chápaná ako časť sociálnej politiky obce alebo mesta.

Mládežnícka politika (anglicky youth policy) je špecifickou politikou, ktorá sa komplexne venuje problémom, ktorým čelia deti a mladí ľudia v rôznych oblastiach svojho života. Zaoberá sa prípravou, tvorbou, ovplyvňovaním a implementáciou rozhodnutí, ktoré majú priamo alebo nepriamo dosah na život mladého človeka. V mládežníckej politike sa mládež stáva subjektom, na ktorý sú orientované rôzne zákony, stratégie a koncepcie. Základnými dokumentmi, ktoré upravujú mládežnícku politiku na

miestnej úrovni sú Biela kniha o mládeži a Európska charta o participácii mladých ľudí na živote obcí a miest. Jednou z najväčších slabín práce s mládežou v SR a v nadväznosti na to aj mládežníckej politiky je nedostatok spolupráce. A preto by v tejto oblasti mali aktívnejšie vystupovať samotné samosprávy a mali by sa viac podieľať na zapájaní mladých ľudí do samotných zmien. Európska charta o participácii mladých ľudí na živote obcí a regiónov uvádza, že účasť na živote obcí a miest poskytuje mladým ľuďom možnosť, aby sa s nimi identifikovali ako občania a nezostali iba ich obyvateľmi.

Politiku vo vzťahu k mládeži je možné efektívne zabezpečiť, ak sa pripravuje v spolupráci zainteresovaných strán a ak sa konzultuje s mladými ľuďmi. (Mládež mesto region, a Citanka pre samosprávy) Jednou z možností ako mladých ľudí viac aktivizovať a postupne zapájať do života v obci, aby sa z nich ako objektu záujmu, stali subjekty zmeny je aj Obecná rada mládeže.

**A možno Vás to aj prekvapí.
Rozoznávame 8 stupňov
(ne)participácie:**

STUPEŇ 8
Iniciovane mladými so spoločným rozhodovaním s dospelými: aktivity vedené mladými ľuďmi, o ktorých spolurozhodujú mladí a dospelí ako rovnocenní partneri.

STUPEŇ 7
Iniciovane a vedené mladými: aktivity vedené mladými ľuďmi s minimálnym vkladom dospelých.

STUPEŇ 6
Prípravene dospelými a mladí spolurozhodujú: aktivity vedené dospelými a mladí ľudia o nich spolurozhodujú.

STUPEŇ 5
Konzultovani a informovani: aktivity vedené dospelými, v ktorých je mládež konzultovaná a informovaná, ako budú ich názory a návrhy použité a zohľadnené pri rozhodovaní.

STUPEŇ 4
Konzultácia: aktivity vedené dospelými, mladí rozumeli zmyslu, rozhodovaciemu procesu a majú v aktivitách určitú rolu.

STUPEŇ 3
Tokenizmus: aktivity vedené dospelými, mladí ľudia sú konzultovani, ale s minimom prítlačnosti na spätnú väzbu.

STUPEŇ 2
Dekorácia: aktivity vedené dospelými, kde mladí ľudia rozumeli zmyslu aktivít, ale nie sú zapojení do prípravy a vedenia.

STUPEŇ 1
Manipulácia: aktivity vedené dospelými, do ktorých sú zapojení mladí ľudia tak, ako je im povedané, bez toho, aby rozumeli zmyslu aktivít.

Otázka na zamyslenie:

Prečo máme v každom meste a takmer v každej väčšej obci na Slovensku klub dôchodcov, ale klubov mládeže, mestských mládežníckych parlamentov a obecných rád mládeže, je u nás ako šafranu???

Je zoskupenie mladých ľudí žijúcich v obci a jej členom sa môže stať každý mladý človek, ktorý má prechodné alebo trvalé bydlisko v danej obci. Členmi Obcej rady mládeže (ďalej len ORM) okrem mladých ľudí z obce, môžu byť napríklad starosta alebo osoby zodpovedné za problematiku mládeže v danej obci.

Cielom ORM je sprostredkovať mladým ľuďom možnosti, ktoré im umožnia aktívne sa zapájať do rozvoja a riešenia problémov na území ich obce.

Je vhodné ak ORM na území obce tvorí „stechu“ neformálnych mládežníckych skupín, detských a mládežníckych občianskych združení, činných organizácií vyvíjajúcich aktivity pre deti a mládež. Úlohou ORM je zisťovať potreby, túžby, problémy mladých v obci a navrhovať

riešenia, podieľať sa na realizácii projektov a ich vyhodnocovaní a aktívne spolupracovať so samosprávou. Funguje ako poradný orgán starostu a predstavuje diskusné fórum, kde mladí ľudia verejne diskutujú o problémoch a o svojich predstavách o ich riešení.

Každej ORM odporúčame aby mala svoju presne definovanú štruktúru, podmienky členstva a vlastné volené orgány. Najvhodnejším spôsobom je ak si každá ORM vytvorí svoje Stanovy kde budú určené orgány ORM akými sú valné zhromaždenie, predsedníctvo a členovia ORM. Podmienkou je demokratická voľba rovesníkmi a zadenívaná rola a úlohy orgánov.

Stanovy Obcej rady mládeže sú otvoreným dokumentom a ako taký si ho môže každá obec resp. jej mládež up-

ravovať podľa potrieb a špecifik danej obce. Preto je možné pozmeniť si štruktúru zloženia predsedníctva ORM, dĺžku obdobia, na ktoré sú volení zástupcovia mládeže v ORM, názvy ako predseda ORM za prezident ORM atď.

Vzhľadom na naše doterajšie skúsenosti odporúčame aby členovia predsedníctva boli politicky neaktívny, teda neboli členmi žiadnych politických strán, aby vedenie ORM malo minimálne 18 rokov a aby starosta/starostka danej obce svojim podpisom v Stanovách potvrdilo existenciu takejto mládežníckej organizácie a akceptovalo ju ako svojho partnera na území obce. Ďalšie informácie ohľadom štruktúry a podmienkach Štatutu ORM nájdete na našej webovej stránke www.rmmkk.sk.

- **byť komunikáčnym „kanálom“ „spojkou“ medzi mladými občanmi mesta, obce a primátorom, či starostom** (mladí ľudia sú rovnocenní občania svojho mesta, obce, ako ich rodičia, starí rodičia, majú právo sa vyjadrovať k tomu čo sa v meste, obci, deje, majú právo to kritizovať, a majú právo navrhnúť riešenie)
- **diskutovať** (s mladými, primátorom, starostom, poslancami MSZ, ObZ) **o dôležitých veciach, ktoré chcú mladí ľudia v meste, obci zmeniť** (navrhnúť konkrétny postup a spôsob realizácie)
- **podporiť atmosféru spolupráce medzi mladými ľuďmi v meste, obci** („v jednote je sila - pokiaľ si bude každý stavať len svoj domček z kárát, veľmi rýchlo sa zrúti, nebude mať pevné základy“)
- **členovia mládežníckeho parlamentu, obecnej rady mládeže môžu byť zastúpení v komisiách mestského, resp. obecného zastupiteľstva** (čo je jedinečný spôsob ako reprezentovať, presadzovať a obhajovať záujmy mladých mladými)
- **participovať na živote mesta, obce** (napr. realizáciou akcií a podujatí pre mladých ľudí)
- **vystupovať ako jednotný orgán mládeže vo vzťahu k vedeniu mesta, obce**

1

Na začiatku je dôležitá myšlienka rozhodnúť sa založiť Obecnú radu mládeže. Podnet k jej založeniu môžu dať:

- mladí ľudia
- starosta
- poslanec obecného zastupiteľstva
- pracovník s mládežou
- miestny občiansky aktivista
- iný

2

Vytvoriť základajúci organizačný tím

3

Vytvoriť návrh stanov (štatútu) Obecná rada mládeže môže fungovať ako neformálna skupina alebo občianske združenie

4

Zvolať ustanovujúce zasadnutie a zvoliť si predsedníctvo

5

Vytvoriť akčný plán činnosti na nasledujúce obdobie

ČO PONÚKAME?

V súčasnosti ako strešná organizácia v Košickom kraji máme 10 stálych členských organizácií a 4 pozorovateľské organizácie. Zároveň vytvárame partnerstvá s rôznymi subjektmi v Košickom kraji ako napr. VÚC, obce, Centrá voľného času a podobne a sme tiež členmi Asociácie krajských rád mládeže - AKRAM.

Každý kto má chuť zapojiť sa do našich aktivít alebo sa stať členom RMKK je u nás vždy vítaný.

Rada mládeže Košického kraja ponúka:

- Informačno – poradenský servis pre mládež a pracovníkov s mládežou
- Vzdelávacie tréningy a školenia
- Založenie, úlohy a poslanie ORM
- Mládežnícke projekty v rámci európskej mobility
- Podporujeme dobrovoľnícke aktivity mládeže

WEBOVÉ STRÁNKY

www.rmkk.sk
www.akram.sk
www.europa.eu/youth/sk
www.iuventa.sk
www.erasmusplus.sk
www.eurodesk.sk
www.eurodesk.eu
www.mladez.sk
www.dobrovolnictvo.sk

POUŽITÁ A ODPORÚČANÁ LITERATÚRA

Správa o mládeži, *IUVENTA*, 2014
Stratégia Slovenskej republiky pre mládež na roky 2014 – 2020, *IUVENTA*, 2014
Sila mladých, *IUVENTA*, 2012
Mládež a participácia – odkazy na výskum, *IUVENTA*, 2011
Mládež, mesto, región, *IUVENTA*, 2008
Zákon 282/2008 z.z. O podpore práce s mládežou
Čítanka pre samosprávy, *IUVENTA*, 2005
Európsky pakt pre mládež, *Európska rada*, 2005
Biela kniha Európskej komisie, *Európska komisia*, 2002
Európska charta o participácii mladých udi na miestnom a regionálnom živote, *Rada Európy*, 1992

Autori:

Mgr. Martin Gbúr
Mgr. Martin Boršč
Mgr. Marián Švekuš

Vydalo:

Rada mládeže Košického kraja - 2014

Náklad:

500 ks

Grafická úprava:

Mgr.art. Peter Ferjo

Tlač:

Muska s.r.o, Hlavná 1649, 091 01 Stropkov

POĎAKOVANIE

TÁTO PUBLIKÁCIA VZNIKLA VĎAKA FINANČNEJ PODPORE Z PROGRAMU
PRE MLÁDEŽ HLAS 2014 MINISTERSTVA ŠKOLSTVA, VEDY, VÝSKUMU
A ŠPORTU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

KONTAKT:

Rada mládeže Košického kraja
Moyzesova 36, Košice 040 01

~

www.rmkk.sk

~

predseda@rmkk.sk

alebo

spolu@rmkk.sk

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA,
VEDY, VÝSKUMU A ŠPORTU
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

